

<p>فصل: اول</p> <p>درس: دوم</p> <p>نام طراح: علیرضا اسماعیلی (سرگروه علوم اجتماعی شهرستان درمیان)</p>	<p>به نام خدا</p> <p>معاونت آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش</p> <p>دفتر آموزش متوسطه نظری</p> <p>دبیرخانه راهبری کشوری علوم اجتماعی و</p> <p>سواد رسانه ای</p> <p>تولید شده در استان خراسان جنوبی</p>	<p>محتوای</p> <p>نوشتاری کتاب: جامعه شناسی ۲</p> <p>سال تحصیلی: ۹۹ - ۱۴۰۰</p>
--	--	--

موضوع: فرهنگ جهانی**عنوان: درسنامه درس ۲ جامعه شناسی ۲****اهداف درس**

الف) بررسی مفهوم فرهنگ جهانی.

ب) بررسی گونه های مختلف فرهنگ جهانی.

ج) بررسی ویژگی های فرهنگ مطلوب جهانی.

انتظارات درس

الف) آشنایی دانش آموزان با مفهوم فرهنگ جهانی.

ب) آشنایی دانش آموزان با گونه های مختلف فرهنگ جهانی و تقسیم بندی فرهنگ های جهانی.

ج) تحلیل و توضیح ویژگی های فرهنگ مطلوب جهانی.

تشریح درس

..... صفحه ۱۱

آموختید که فرهنگ های متنوعی وجود دارند، یعنی در طول زمان، در سرزمینی واحد، فرهنگ های متفاوتی پدید می آیند و در زمانی واحد در سرزمین های متعدد، فرهنگ های گوناگونی شکل می گیرند، که علت این تنوع و تفاوت به شرح زیر است:

۱- تنوع در عقاید و ارزش های اساسی و کلان آنها، یعنی روح و شالوده فرهنگ ها متنوع است.

۲- تفاوت در گستره جغرافیایی: عمر برخی از فرهنگ ها کوتاه و برخی دیگر طولانی است.

۳- تفاوت در تداوم تاریخی: برخی در مناطقی محدود به وجود می آیند و از مرزهای جغرافیایی

خود عبور نمی کنند ولی برخی دیگر گسترش بسیاری دارند.

فرهنگ نمونه	تداوم تاریخی بالا	گستره جغرافیایی وسیع
ژاپن	✓	—
ایتکاهها	—	—
اسلام	✓	✓
مسیحیت	✓	✓

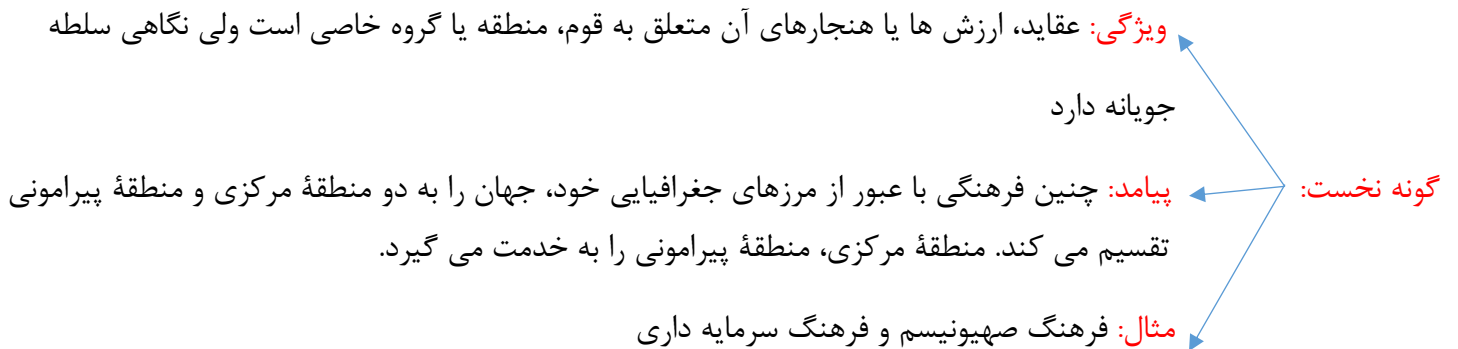
صفحه ۱۲

چه فرهنگ‌هایی جهانی می‌شوند؟

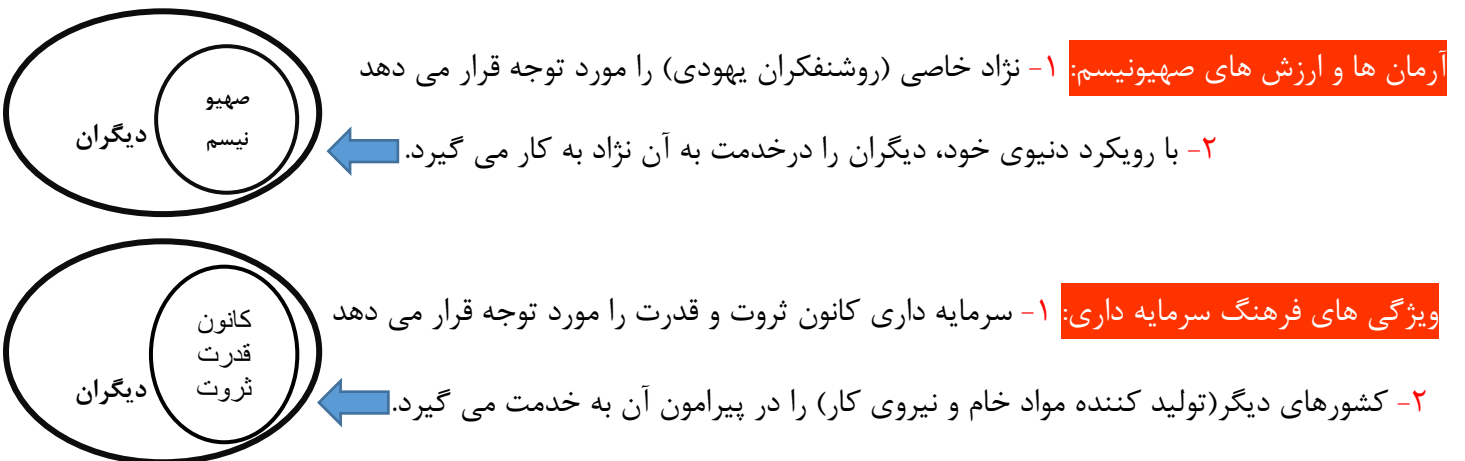
تعریف فرهنگ جهانی: فرهنگی که از مرزهای جغرافیایی و قومی عبور می‌کند و در جهان گسترش می‌یابد.

فرهنگ‌هایی که عقاید و ارزش‌های آنها مربوط به قوم و منطقه خاصی است، از محدوده قومی و منطقه ای خود فراتر نمی‌روند و جهانی نمی‌شوند؛ **مگر اینکه** نسبت به سایر اقوام و مناطق نگاه سلطه جویانه داشته باشند. (مانند فرهنگ مغولی)

نکته: در طول تاریخ، فرهنگ‌هایی وجود داشته‌اند که از مرزهای جغرافیایی خود عبور کرده و به سوی جهانی شدن گام برداشته‌اند. این فرهنگ‌ها دو گونه‌اند:

صفحه ۱۳

تعریف فرهنگ سلطه یا استکبار: فرهنگی که تسلط یک قوم، جامعه یا گروهی خاص را بر دیگران به دنبال می آورد و دیگر اقوام، جوامع و گروه ها را به ضعف و ناتوانی می کشاند.

فرهنگ حق: فرهنگی که عقاید، ارزش ها، هنجارها و رفتارهای آن مطابق نیازهای فطری باشد.

مدینه فاسقه: جامعه ای را که عقاید و ارزش های آن **حق** باشد اما هنجارها و رفتارهای آن **موافق و همسو** با حق نباشد.

ویژگی ها: ۱- عقاید، ارزش ها و هنجارهای آن در خدمت گروه و قوم خاصی نیست. ۲- سعادت همه انسان ها را دنبال می کند. ۳- از عقاید و آرمان های مشترک انسانی سخن می گوید.

گونه دوم: پیامد: جهانی یک دست و متحد، عدم سلطه و سلطه گری

مثال: فرهنگ اسلام، فرهنگ حق

..... صفحه ۱۵

فرهنگ جهانی مطلوب چه ویژگی هایی دارد؟

عقاید و ارزش های فرهنگ جهانی باید عقاید و ارزش های مشترک انسانی باشد که از آنها به **عقاید و ارزش های عام و جهان شمول** یاد می شود، که ارزش های عام و جهان شمول عبارتند از:

حقیقت	معنویت	عدالت	آزادی	تعهد و مسئولیت	عقلانیت
-------	--------	-------	-------	----------------	---------

۱- **حقیقت:** معیار و میزانی برای سنجش عقاید و ارزش های مختلف است، که اگر فرهنگی از چنین معیارهایی محروم باشد نمی تواند از حقانیت ارزش های خود دفاع کند و معیاری و میزانی برای تشخیص صحیح یا غلط بودن اندیشه ها، افکار و اعمالش ندارد.

۲- **معنویت:** آدمی علاوه بر نیازهای مادی و دنیوی، نیازهایی ابدی و معنوی (پرسش های بنیادینی درباره مرگ و زندگی) دارد، که معیار حقیقت به آنها پاسخ داده و آنها را برطرف می سازد. فرهنگی که صرفاً به فکر نیازهای مادی و دنیوی انسان است و از نیازهای ابدی و معنوی او چشم پوشی می کند، بشر را به بحران های روحی و روانی گرفتار می سازد.

۳- **عدالت:** ارزش جهان شمولی است که از قطبی شدن جهان، بهره کشی ظالمانه برخی انسان ها و جوامع از برخی دیگر و در نتیجه، پایمال شدن حقوق انسان ها، تفرقه بین جوامع و تباه شدن منابع و امکانات بشر جلوگیری می کند.

۴- **آزادی:** برخی قید و بندها مانع رسیدن انسان به کمال و حقوق انسانی اش می شوند و زمینه ظلم بر او را فراهم می کنند. فرهنگ جهانی باید آزادی انسان از این قید و بندها را تأمین کند. (زیرا آزادی همواره رهایی از یک امر برای رسیدن به امری دیگر است).

..... صفحه ۱۶

۵- **تعهد و مسئولیت:** فرهنگ جهانی باید روحیه تعهد و مسئولیت را در انسان‌ها ایجاد کند تا زمینه گسترش و تحقق عقاید و ارزش‌های جهان شمول را فراهم آورد.

- **تعریف:** آنها نقش انسان‌ها در تعیین سرنوشت‌شان را انکار می‌کنند، قدرت مقاومت را از آدمیان می‌گیرند، آنها را به موجوداتی منفعل تبدیل می‌کنند.

۱- **پیامد:** ۱- در فرهنگ‌های جبرگرا، انسان نمی‌تواند آینده‌اش را براساس اراده و عمل خود بسازد و محکوم به سرنوشتی محتوم است. ۲- زمینه نفوذ سلطه‌گران را فراهم می‌آورند.

فرهنگ‌ها جبرگرا و غیرمسئول:

۶- **عقلانیت:** فرهنگ جهانی باید دارای دو سطح از عقلانیت باشد؛

الف: ابتدا باید به پرسش‌های بنیادین بشر درباره انسان و جهان پاسخ دهد. اگر فرهنگی نتواند به این پرسش‌ها پاسخ دهد، توانایی دفاع از هویت خود را نخواهد داشت. (معنای زندگی و مرگ)

ب: انسان علاوه بر پرسش‌های بنیادین، در شرایط تاریخی مختلف با پرسش‌ها و نیازهای متفاوتی مواجه می‌شود. (مانند: بحران زیست‌محیطی و مسئله پیری جمعیت) فرهنگ جهانی باید توانایی پاسخ به پرسش‌های ثابت بشر و پرسش‌های متغیر را داشته باشد و براساس عقاید و ارزش‌های بنیادین خود، به این پرسش‌ها و نیازهای متغیر پاسخ مناسب بدهد.